

Bắc Ninh: Độc đáo lễ hội Vật cầu nước làng Vân

06:37 29/05/2026

Mặc dù thời tiết nắng nóng, nhưng hàng nghìn người dân và du khách muôn phương đã về dự lễ hội Vật cầu nước làng Vân năm 2026 tại Đền Vân, tổ dân phố Yên Viên, phường Vân Hà, tỉnh Bắc Ninh. Đây là Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia mang đậm dấu ấn văn hóa dân gian vùng Kinh Bắc.

Lễ hội do UBND phường Vân Hà tổ chức. Tới dự có các đồng chí: Mai Sơn, Ủy viên Ban Thường vụ Tỉnh ủy, Phó Chủ tịch Thường trực UBND tỉnh; nguyên lãnh đạo tỉnh; đại diện các sở, ngành, địa phương cùng đông đảo Nhân dân địa phương và du khách.

Các “quân cầu” thực hiện lễ cầu.

Trong không khí trang nghiêm, đại biểu và bà con Nhân dân thực hiện nghi lễ dâng hương tại Đền Vân, tưởng nhớ Đức Thánh Tam Giang – hai vị tướng Trương Hống và Trương Hát có công giúp vua Triệu Quang Phục đánh đuổi giặc Lương ở thế kỷ VI.

Tiếp đó, chương trình nghệ thuật khai hội với các tiết mục đậm sắc màu văn hóa truyền thống vùng Kinh Bắc, ca ngợi quê hương, đất nước và những giá trị di sản văn hóa dân gian được lưu truyền qua nhiều thế hệ.

Lễ hội Vật cầu nước làng Vân không chỉ là trò chơi dân gian mang tinh thần thượng võ mà còn là kết tinh của chiều sâu lịch sử, tâm thức cộng đồng và khát vọng no đủ của cư dân vùng Kinh Bắc.

Trải qua hàng trăm năm, lễ hội đã trở thành một phần máu thịt trong đời sống tinh thần người dân Vân Hà. Giữa dòng chảy hiện đại, khi nhiều giá trị văn hóa truyền thống đang đứng trước nguy cơ mai một thì Lễ hội Vật cầu nước vẫn được dân làng gìn giữ như một báu vật thiêng liêng của quê hương.

Lễ hội gắn với chiến công của Đức Thánh Tam Giang, với ký ức chống giặc ngoại xâm, mừng công, mừng thắng trận, tri ân các bậc tiền nhân đã có công hộ quốc, an dân. Trải qua thời gian, lễ hội tiếp tục được cộng đồng gìn giữ, trao truyền, trở thành một nét văn hóa tâm linh, nơi Nhân dân gửi gắm ước vọng quốc thái dân an, mưa thuận gió hòa, mùa màng tươi tốt, đời sống ấm no, quê hương phồn thịnh.

Lễ hội Vật cầu nước làng Vân đã được ghi danh vào Danh mục Di sản văn hóa phi vật thể quốc gia. Đó là niềm vinh dự, tự hào lớn lao đồng thời cũng là trách nhiệm của Đảng bộ, chính quyền và Nhân dân phường Vân Hà trong việc bảo tồn, gìn giữ, phát huy giá trị di sản.

Thời gian tới, địa phương tiếp tục nghiên cứu, sưu tầm, hoàn thiện hồ sơ tư liệu, đẩy mạnh chuyển đổi số trong bảo tồn các giá trị văn hóa truyền thống; xây dựng hình ảnh Lễ hội Vật cầu nước làng Vân trở thành sản phẩm văn hóa - du lịch đặc trưng của phường Vân Hà nói riêng và tỉnh Bắc Ninh nói chung.

Tại đây, đồng chí Mai Sơn thực hiện nghi thức đánh trống khai hội mở đầu lễ hội độc đáo, rộn ràng, mang ý nghĩa tâm linh đặc sắc.

Sau nghi thức khai hội, trận vật cầu nước đầu tiên diễn ra trong tiếng reo hò cổ vũ náo nhiệt của đông đảo người xem. Điểm đặc sắc nhất của lễ hội chính là sôi vật bùn rộng khoảng 200m² nằm ngay trước cửa Đền Vân.

Trước giờ thi đấu, những phụ nữ trong trang phục truyền thống gánh nước từ dòng sông Cầu đổ xuống sân. Nước hòa cùng đất tạo thành lớp bùn mịn tượng trưng cho sự màu mỡ, sinh sôi của đồng đất quê hương.

Pha tranh cầu quyết liệt của các quân cầu.

Tham gia tranh cầu là 16 “quân cầu” – những trai làng khỏe mạnh, có phẩm chất đạo đức tốt, được tuyển chọn kỹ lưỡng, chia thành hai đội Giáp Thượng và Giáp Hạ. Theo tục lệ, trước ngày hội, các quân cầu phải thực hiện nhiều quy định kiêng kỵ nhằm giữ thân tâm thanh sạch trước khi bước vào sân thánh.

Sau nghi thức trình Thánh, quả cầu gỗ mít nặng khoảng 20kg được đưa ra giữa sân trong tiếng trống hội dồn dập. Các quân cầu mình trần, đóng khố lao vào tranh cướp quyết liệt trên nền bùn lầy trơn trượt. Những pha nâng cầu, giằng co, cản phá đầy kịch tính khiến không khí lễ hội càng thêm sôi động.

Theo quan niệm dân gian, quả cầu tượng trưng cho mặt trời-nguồn năng lượng của sự sống; hành động tranh cầu thể hiện khát vọng chinh phục thiên nhiên, cầu cho mưa thuận gió hòa, mùa màng tốt tươi. Đặc biệt, người dân địa phương tin rằng việc bị bùn đất từ sỏi vật bắn vào người sẽ mang đến may mắn, tài lộc và bình an.

Lễ hội Vật cầu nước làng Vân diễn ra trong 3 ngày, từ 28 đến 30/5 (tức ngày 12 đến 14 tháng Tư âm lịch) với nhiều hoạt động phong phú như trình diễn di sản văn hóa phi vật thể, giao lưu văn nghệ quần chúng và chương trình nghệ thuật của Nhà hát Dân ca Quan họ tỉnh Bắc Ninh.

Bá Đoàn